

namque pariter et jacebat (1), quia præ nimio dolore non poterat ambulare. Plorans ploravit per diem noctemque, nec erat qui consolari posset eandem ex omnibus charis ejus¹, non suæ sorores, nec etiam ipse Joannes. Amaris lacrymis meditabatur dolores, quos Christus sustinuit in morte crudeli, et nimis amara passionis loca omnia mente currebat. Quæ et quanta fuerat passus, in animo cunctaolvebat, ac pios (2) gemitus et pia suspiria dabat. Hunc dulcem Dominum aceto et felle potatum, lancea jam mortuum tunc sæva fuisse perfoßum, plorans clamabat, atque dicendo plorabat: « Jesus, Jesus meus, Deus creator omnium dulcis, qua sæva morte, factus homo, fuisti peremptus! Quem terra, pontus, aër, nec cœli capere queunt, te capit arca nunc, Fili, suscepta sepulcri. O quam nequam vitem reddidit humana propago, quæ protulit uvæ quarum sunt amarissimi fructus, dum morte necavit qui de nihilo cuncta creavit! Nunc jacet Domini Filius in miseræ mortis sepulcro. Ad terram venit Deus, vita nostra, peremptus; corpus sibi sumens humanæ fragilitatis, ad terram venit, nec est receptus a suis, sed servi ejus semper machinati sunt malum. In illum sæviit Herodes rex Judæorum, et cum illo quidem omnis Jerosolyma simul, parvulum, pendentem adhuc ad ubera Matris. Dehinc vir sanctus, verba dabat salutis ejusdem, ut rumperet nodos (3) cujuslibet infirmitatis, omnes ægrotos sanans ab omni languore, mortuos resuscitans. Fili mi, ah! crudelissimam mortem (4) passus es in ruinam multorum ex (5) filiis Judæ, Scribarum atque Principum, Presbyterorum et Phariseorum, sibi nunc ad ultimum commachinantium (6) malum et mortem. » Hæc (7) præsens dies demonstrat crucis aperte.

¹ Thren. 1, 2.

(1) Cod. male dicebat. — (2) Id. *impios* absurde. — (3) Id. *vota*. — (4) Id. a *crudelissima* morte. — (5) Deest *ex* in cod. — (6) Cod. *commachinantibus*. — (7) Id. *hinc*.

LIBER

De Omnibus virtutibus, quem beatus Augustinus edidit ad Matrem suam.

Hic tractatus, qui educitur ex Bibl. Sanctæ Crucis Florentiæ, Plut. xvii dextr., cod. ix, fol. 2, nullo modo potest beato Doctori attribui, cum inter alia citetur frequenter Historia Tripartita, quæ post versionem Epiphani scholastici concinnata fuit a Cassiodoro, qui usque ad medium sexti sæculi floruit, et ultra, utpote qui defunctus sit anno 563. Stylus aliunde nihil Augustinianum habet. Duo ultima capita, et extremum præsertim non eadem manu conscripta crediderim; obscurior enim dicendi modus, et intricatiores sunt sententiæ. Quicumque sit hujus tractatus scriptor, non sine voluptate legetur a doctis piisque viris. Sit in appendice post præcedentem.

TUÆ petitioni, charissima Mater, ut rogasti, satisfacere studui (1). Novi enim ardorem tui animi erga Scripturas divinas; non tibi inesset studium legendi, si non (2) et implendi ea quæ legis. Memor igitur sum lacrymarum tuarum, et omnis studii tui quod in te sæpe prospexi, dum tecum (3) de animæ tuæ sermocinareris profectu. Et ideo mihi non piguit hoc, quod mihi tua suggerere studuit charitas, adimplere; quatenus et tu ex hac ipsa admonitione in Domini gratia datum accipias, et ego tuæ mercedis effici merear particeps. Scio enim non mediocriter esse

(1) Cod. *scribere*, et antea tibi ut. — (2) Id. ponit *si non* ante *inestet*. — (3) Id. *tecum*, pro *mecum*, nisi legas *sermocinarer*.

beatum, qui se solummodo, adjuvante Domino, salvat; sed novi multo beatiorem esse, qui secum alios ad regnum cœlorum trahere festinat. Quapropter hortor tuam eximiam dilectionem, ut hanc admonitionem subinde legas, et memoriæ commendes, atque opere compleas, ut aliis bonum exemplum monstrando, et te et alios salves, ut de tuo et aliorum profectu (1) felicem remunerationem a sponso tuo immortalis recipere merearis. Mente solerter pertracta, ne hoc agas, unde tuo cœlesti sponso displiceas, quia ipse tibi, si bene, ut cœpisti, perseveraveris, inauditam lætitiā et gaudium condonabit Deus cum cæteris sanctis, Paulo testante qui ait, quod « Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus diligentibus se¹. » Festina igitur ad illud gaudium, ad illam lætitiā, in qua multi Sanctorum requiescunt. Considera, Deo dilecta Mater, quanta sit felicitas Dei vultum sine defectu cernere, sanctorum Angelorum choris interesse, cum Sanctorum multitudine sine fine gaudere; et ad hoc gressibus virtutum quotidie appropinquare stude, et ut ad ea, quæ commemoravi, recto tramite pergās, citiusque pervenire queas, hanc tuæ beatitudini admonitionem conscripsi, per quam non de una solummodo virtute, sed de multis te cupio admonere virtutibus. Quam ideo sermone singulari admonitionem voco, quia quamvis multæ sint virtutes, et innumerabilia ornamenta, ad unam tamen pertinet viam, ad unum iter, et ad unam felicitatem hominem inducunt. Cum igitur de plurimis virtutibus te admonere desiderem, videlicet: 1° de Charitate; 2° de Humilitate; 3° de Obedientia; 4° de Continentia gulæ; 5° de Continentia linguæ; 6° de Continentia vestium; 7° de Afflictione corporis; 8° de Compunctione; 9° de Beatitudine compunctionis; 10° de Oratione, et qualiter homo debeat orare; 11° de Pugna

¹ 1 Cor. II, 9.

(1) Cod. *profectum*.

vitiorum adversus virtutes, et quomodo extirpanda sunt vitia, et deinde inserendæ virtutes secundum Boëtium; 12° de Studio legendi Scripturas; 13° de Admonitione tribulationum, et infirmitatum; 14° de Venia peccatorum speranda; 15° de Criminalibus et incestuosis peccatis; 16° de Mortalibus criminibus; 17° de Compunctione salvationis; 18° de Perfectione charitatis; 19° qualiter Pollutio nocturna accidat (1).

CAPUT I.

De Charitate.

PRIMUM cum Paulo apostolo hortor, ut Charitatis virtutem ante omnia habere studeas, quia sicut panis omnibus cibis est melior, ita Charitas omnes antecedit virtutes; et sicut sine pane mensa efficitur inops, ita sine Charitate nulla proficit virtus. Sine Charitate nec lacrymæ, nec vigiliæ, nec nuditas, nec castitas, nec eleemosynæ, nec martyrium, hominem salvare possunt. Hanc Dominus et Salvator noster spiritaliter nobis commendat dicens: « Hoc mando vobis, ut vos invicem diligatis¹; » et iterum: « In hoc cognoscent omnes, quia mei estis Discipuli, si dilectionem habueritis ad invicem². » Hanc Joannes apostolus commendans, dicit: « Qui manet in Charitate in Deo manet, et Deus in eo³. » Hanc prædicator egregius virtutibus præferens aliis dicit: « Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, et si tradidero corpus

¹ Joan. xv, 17. — ² Id. xiii, 35. — ³ 1 Joan. iv, 16.

(1) Una eademque phrasī est cum sequentibus, quæ divisa fuisse videntur a notariis; cum autem hæc divisio capita reddat clariora, hanc servare statuimus.

» meum, ita ut ardeam, et Charitatem non habuero, nihil » mihi prodest¹. » Deinde subjungit : « Charitas patiens est, » benigna est²; » patiens adversa tolerando, benigna bona præstando, sicut beatus Antonius dixit abbati Pastori. Et si Charitas patiens est atque benigna, stude, fidelissima Mater, omnia patienter adversa tolerare, ipsaque tolerans cura diligere.

CAPUT II.

De Humilitate.

CERTISSIME vero tibi convenit credere, quod charitas sine Humilitate et obedientia in homine non regnat. Si vero habueris charitatem, nosceris humilis atque obediens. Humilitas namque summa virtus est; hæc de terrenis hominibus cœlestes facit, et per hanc diabolus superatur, et ejus laquei vitantur. Vidit omnes laqueos inimici tentos in via, et ingemiscens dixit beatus Antonius : « Quis transibit istos laqueos. » Et audivit vocem dicentem sibi : « Humilitas. » Puto non pro se tantum vidit et audivit, sed pro nobis, qui peccatores et insipientes sumus, et longe a meritis ipsius distamus, ut nos hæc legentes et opere complentes, diaboli laqueos possimus evitare, qui semper hoc inquirat, quomodo nos decipiat. Attendamus igitur quam magna sit humilitatis virtus. Marci etiam monachi (1) vita insinuat, quem dicunt Patres antiqui in juventute valde fuisse mansuetum, humilem ac sapientem, et pro ejus virtutibus tantum dicunt illum fuisse Deo amabilem, ut, dum ad Dominicum accederet corpus, Angelus ei

¹ 1 Cor. XIII, 3. — ² Ibid. 4.

(1) Sancti Marci nomen legitur in Martyrologio Romano 24 die octobris.

sacramenta præberet. Pensare debemus naturæ hoc miraculo quam magnum donum sit Humilitas, per quod donum tam amabilis tamque acceptabilis Deo adhuc homo mortalis efficitur. Abbas etiam Daniel miraculum narrat, per quod virtus Humilitatis declaratur. Erat autem in Babylonia filia cujusdam nobilis dæmonium habens; pater autem ejus diligebat quemdam monachum, qui dixit ei : « Nemo potest curare filiam tuam, nisi illi, quos scio solitarios, et si ad eos perrexeris, non acquiescent tibi; hoc enim faciunt propter Humilitatem; sed hoc facietis: quando venient venalia afferentes, quæ operantur, dicite vos emere velle quod vendunt, et cum venerint ad domum pretium accepturi, dicetis ut faciant orationem pro ea; credo enim quod sanabitur filia tua. » Exeuntes vero in plateam, invenerunt unum monachum sedentem, ut venderet sportellas suas, et tulerunt eum secum in domum, quasi pretium sportarum accepturum; et eum intrasset domum monachus ille, venit puella, quæ a dæmonio vexabatur, et alapan monacho dedit; ipse vero convertit ei et aliam maxillam secundum divinum præceptum. Dæmon autem dum propter ipsius Humilitatem et patientiam torqueretur, clamare cœpit dicens : « O violentia mandatorum Jesu Christi! ipsa expellit me hinc. » Et statim mundata est filia ejus. Cum autem venisset senex, indicavit eis quod factum fuerat, et ipsi glorificaverunt Deum dicentes : « Consuetudo est diabolicæ superbæ ad Humilitatem Domini nostri Jesu Christi corrumpere. » Consideremus ergo et nos, o sanctissima Mater, hujus monachi Humilitatem, et in quantum possumus eam imitari conemur. Si igitur humilitas unius ab altero dæmonium expellit, sine dubio credere debemus, quod nostra Humilitas diabolum in cordibus nostris non sinat diutius demorari. Tunc vero veram Humilitatem habemus, si omnibus venerationem deferimus, et omnia adversa, quæ nobis alii faciunt, propter Deum humiliter toleremus. De hac virtute Dominus in Evangelio ait : « Omnis enim, qui se exaltat humiliabitur, et qui se humiliat

» exaltabitur¹. » Ex isto enim verbo discere debemus quod superbia contraria sit Humilitati. Ergo si vere humiles esse volumus, superbiam fugiamus, quia superbia dejicit, sed Humilitas subleuat. De hac etiam virtute princeps Apostolorum invitavit nos, dicens: « Humiliamini sub potenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore tribulationis². » Hac sententia manifestissime nobis insinuat, quod si hic dum vivimus, nos humiliare curemus, tempore tribulationis, id est, in die iudicii nos Dei pietas exaltabit in cœleste regnum. Jam superius diximus, quod charitas, et Humilitas, atque obedientia ad invicem separari non possunt.

CAPUT III.

De Obedientia.

Et quia hactenus de charitate, et humilitate dictum est, solerter (1) attendas qualis astat Obedientiæ virtus. Propter inobedientiam enim primus homo eiectionis est de Paradiso; quapropter si illuc vis ascendere, obediens esse stude. Ut autem quam magna sit hæc virtus agnoscas, miraculum tibi quoddam ad memoriam revocabo. Quidam sæcularis vitæ habens tres filios renuntiavit sæculo, et venit ad monasterium, filios suos relinquens in civitate. Et cum stetisset per tres annos in monasterio, cœpit cogitare, et filios ad memoriam frequenter reducere, et valde pejus contristabatur, et non tamen dixerat abbati suo se filios habere. Videns autem eum abbas tristem, dixit ei: « Quid habes? quare (2) tristis es? » Et narravit ei quod tres filios haberet in civitate, et quia vellet eos ad monasterium

¹ Luc. XIV, 11. — ² 1 Petr. v, 6.

(1) Cod. ut solerter. — (2) Id. quia.

adducere. Præcepit autem abbas, ut ad monasterium adduceret eos. Qui cum perrexisset ad civitatem, invenit duos ex eis jam fuisse defunctos, et unum solummodo remansisse, quem assumens duxit ad monasterium, et requirens abbatem, non invenit illic eum. Interrogavit autem fratres, ubi esset abbas; illi vero dixerunt quod ad pistrinum (1) perrexisset. Ille autem tollens filium suum, quem adduxerat abiit ad pistrinum. Et videns eum abbas venientem salutavit eum, et tenens filium ejus, quem adduxerat, amplexatus est (2), et osculatus eum, dicens patri ejus: « Amas eum? » Et ille respondit: « Etiam. » Et iterum dixit ei: « Omnino diligis eum? » Et respondit: « Etiam. » Postea vero dixit ei Abbas: « Tolle ergo, si amas eum, et mitte eum in fornacem ardentem. » Tollens autem eum pater ejus, et volens illum mittere in fornace, statim facta est fornax velut ros, et ignis in ea extinctus est; ex qua Obedientia acquisivit gloriam, sicut Abraham patriarcha. Hoc ergo miraculum hortor, ut memoriæ tradas, ut semper virtutem Obedientiæ ante oculos habeas; nam sicut illo tempore illius monachi Obedientia extinxit ignem fornacis, sic et modo, si vere fueris obediens, ipsa virtus de corde tuo ignem vitiorum extinguet. Et si ignis vitiorum fuerit extinctus in te, nequaquam post mortem in ignem descendes æternum, sed ad cœlestem gloriam ascendes sine fine mansuram. Ergo ama Obedientiam, dilige Obedientiam, quia magna est virtus ejus. Ut autem illius magnitudinem adhuc lucidius intelligas, sequens miraculum frequenter lege. Dicebat quidam sanctus Pater se vidisse quatuor ordines in cœlo monachorum, quorum primus ordo erat infirmorum, et gratias agentium Deo. Secundus ordo erat hospitalitatem sectantium, instanter ministrantium eis (3). Tertius vero ordo in solitudine conversantium et non videntium homines. Quartus ordo erat illorum, qui

(1) Cod. male *pristinum*, et sic deinceps. — (2) Cod. bis habet *eum* hic et inferius. — (3) Supple *hospitibus*.

propter Obedientiam spiritualibus patribus se subjiciunt propter Deum. Videbatur autem ordo obedientium catenam (1) auream habere circa collum, et multo majorem gloriam, quam alii. Ego autem dixi ei, qui mihi hæc omnia ostendebat : « Quomodo iste ordo, qui parvus est, majorem gloriam, quam alii, habet in se ? » At ille respondit : « Quia illi, qui hospitalitatem sectantur, secundum propriam voluntatem idipsum faciunt ; similiter qui in eremo se relegant, suo arbitrio de sæculo recedentes. Hic autem ordo qui se ad Obedientiam dedit, omnes voluntates suas abjiciens, tendit ad Deum ad jussionem spiritualis patris ; propterea majorem gloriam habet. » Quapropter, o bona Mater, bona est Obedientia quæ propter Deum fit. Intende ergo, Mater, virtutes ejus, quia magnum est vestigium (2) ex parte Dei. Obedientia salus est omnium fidelium ; Obedientia est genitrix omnium virtutum ; Obedientia est regni cælorum inventrix ; Obedientia cælos aperiens, hominem de terra elevat ; Obedientia cohabitatrix est Angelorum ; Obedientia omnium Sanctorum cibus est. Ex hac enim abluti, et per hanc ad perfectionem sancti venerunt.

CAPUT IV.

De Continentia gulæ, et visûs (3).

SED jam tempus est, ut, post trium virtutum doctrinam, vigilanter attendas, quanta sit Continentiæ virtus, et quod Continentia non solum in cibo et potu, sed etiam in locutione, et somno, ac vestitu, et innumerabilibus sit causis. Admoneo igitur dilectionem tuam, ut non delicatos cibos quæras, nec ante horam congruam comedere velis, nec dicas in corde tuo : « Ecce alii sic faciunt. » Scito pro certo

(1) Cod. *tanquam*. — (2) Id. *aliquid est vestigium*. — (3) Desunt et *visûs* in cod.

quod unusquisque, qui in hac vita plus in Dei servitio laboraverit, majorem post mortem a Deo mercedem accipiet. Nec igitur tibi gravis videatur Continentiæ virtus ; miraculum tibi enim inseram, quod (1) in Tripartita Historia (2) legitur. Dorotheus, genere Thebæus (3), talem vitam ducere curavit, ut quotidie lapides de mari colligeret, et annis singulis hospitium ædificaret, et ipsa hospitia dabat illis qui non habebant hospitia. Noctibus autem propter eorum cibum faciebat sportellas, cujus cibus erat panis sex unciarum, et oleum duorum minorum, et fasciculus herbarum, et unus scyphus ad bibendum aquam. Hic a juventute sua hæc faciens, non in senectute sua defecit. Hæc operando nunquam visus est in lecto soporatus, vel pedes pro requie tetendisse, aut dormire (4) per voluntatem, nisi quantum operando aut comedendo natura compressos oculos claudere potuisset. Ita sæpe, dum (5) comedendo dormiret, cibus ex ejus ore labebatur ; aliquando gravi somno gravatus, cum in stercore cecidisset, obdormitabat ; expergefactus autem, contristatus sub silentio dicebat : « Si Angelis dormire suaseris, et mihi ulterius suadebis. » Quod forte dicebat ad somnum aut dæmonem, qui nitebatur bonos ejus actus impedire. Huic laboranti quidam dixit : « Cur ita affligis corpus tuum ? » At ipse respondit : « Quia corpus me occidit. » Hujus vero sanctissimi monachi Continentiam tibi scripsi, ne ipsa tibi virtus gravis videretur, ut cognosceres quantum a modernis quibusdam patribus distemus. Audivit enim beatitudo tua, quod Dorotheus omni anno ædificabat cellam, et omnino donabat. Audisti etiam quod in lecto non jacebat, et de pane, et de aqua et herbis vivebat. Non ideo hoc dico, ut tu tantum facias, sed ut et te humilies, simulque

(1) Deest *quod* in cod. — (2) Cum tripartita historia opus sit Cassiodori, qui defunctus est circa annum 563, hinc exurgit maximum falsitatis in hoc opere argumentum. — (3) Ejus Dorothei festum agitur 5 die junii. — (4) Cod. *dormiret*. — (5) Id. *adum*; et deinde *laberetur*.

scias, quam magnam abstinenciam Patres nostri habuerunt, ut nequaquam cibos delicatos quæras. Præsertim cum in præfato libro de Moyse monacho scriptum sit, quod per unum annum tantummodo panem comederit, et multum opus fecerit. Sex vero annis per totam noctem stans oravit, neque genua inclinavit, neque oculos in somno clausit. Insuper etiam notanter circuibat cellulas monachorum, et lagenas singulorum aqua implebat, cum longe aut decem, aut viginti, aut triginta forte stadiis aqua manaret ab eis; qui licet ita domaret corpus, priorem tamen valetudinem non amisit. Hæc miracula assidue lege, sanctissima Mater, et per hæc cum Dei adjutorio in abstinentia (1) proficere stude. Non simus parati ad omnia concupiscenda; recolamus continentiam beati Zenonis abbatis. Abbas Zenon ambulans aliquando in Palæstina, cum laborasset, resedit ut manducaret in cucumerario; suadebat autem ei animus suus dicendo: « Tolle tibi unum de cucumeribus et manduca. » Qui increpans cogitationem suam dicebat sibi ipsi: « Fures ad tormenta vadunt; proba ergo te ipsum in hoc, si potes sufferre tormenta. » Et consurgens stetit in ardore solis diebus quinque, et dicebat: « Si ardorem solis non possum sufferre, quomodo sufferre poterò ignem æternum? » Et dicebat ad animum suum: « Si non potes portare ardorem solis, sive tormenta, non rapias cucumerem ut manduces. » Verba igitur tanti viri considerare nos admonent (2), quantum ab ipsius conversatione longe distemus. Quapropter præponamus peccatores nos et infirmos esse in comparatione sanctorum virorum, ut nos ipsos ex illorum meritis despicientes, pia Dei misericordia, eorum consortium habere possimus. Quod autem non tantum in cibo, sed in visu sit Continentia necessaria, sequens miraculum aperte insinuat.

Pion autem cum de domo patris ad philosophiæ conversationem exiret, promisit Domino nullum propinquorum

(1) Cod. male addit *est*. — (2) Id. *admonet*.

de cætero fore visurum. Post quinquaginta vero annos dum ejus soror eum vivere, et habitare in eremo cognovisset, non cessavit donec eum inspiceret. Quam dum episcopus ejusdem loci jam graviter propter eum videret affligi, scripsit præsulibus eremi, ut Pionem dirigerent ad eum. At ille, quoniam contemnere nefas est, jussionibus seniorum obediens, assumens quemdam secum, venit ad patriarcham; cumque ante januam domûs suæ accessisset, et suum nuntiasset adventum, veniente germana, dixit clausis oculis: « Ecce ego sum Pion, quanto vis aspectu satiare. » Tunc gratificata laudavit Dominum. At ille, facta oratione, ad eremum remeavit; ubi fodiens, aquam invenit amaram, et ea usus est usque ad ultimum vitæ suæ. Post cujus obitum nullus ibi habitare prævaluit. Ego autem reor, quod per suam orationem ad suos usus eam Deus fecerit dulcem; dum et jam alibi extante (1) orationis merito emanaret. Nam cum Moyses et ejus monachi puteum foderent, et nec venam aliquam reperirent, nec amplius jam fodere altitudo permetteret, media die supervenit Pion, et facta oratione descendit in foveam; cumque descenderet aqua apparuit. Illis eum rogantibus, ut ex aqua gustaret: « Ad hoc, inquit, directus sum; et propter quod veni (2), peractum est. » Propterea, o sanctissima Mater, hæc tibi igitur de Pione monacho scripsi, ut perfecte scires, quod Continentia etiam in visu sit necessaria. Audisti vero nunc quam cautus iste monachus fuerit, qui nec inobediens fuit præceptis seniorum, qui illum ad sororem suam ire jusserunt, nec ipsa visa est ab illo, ne contra suum votum facere videretur. Quapropter hortor sanctitatem tuam, ut illum studeas imitari. Non sit tibi cura videndi propinquos vel amicos, quos in sæculo reliquisti, ne per illorum curam tua oratio, tuæque lacrymæ minuantur, nec cum uxore Loth retro respiciendo in salis

(1) Cod. absque sensu *non extante*. — (2) Id. *venit*.

statuam convertaris. Recole ergo illum Evangelii versiculum, quod « Nemo mittens manum suam ad aratrum, et respiciens retro aptus (1) est regno Dei¹. »

CAPUT V.

De Continentia lingue.

HORTOR etiam ut in locutione sis continens, ut assidue cum Psalmista dicas : « Dixi : Custodiam vias meas ut non delinquam in lingua mea ; posui ori meo custodiam². » Noli igitur aliis detrahere. Memento quid Maria fuerit perpressa in eremo, quando detraxit Moysi servo Dei suoque fratri. In Lege lege historiam, quia pro hac culpa fuerit lepra (2) percussa et maculata ; septemque diebus manserit extra castra, quæ postmodum per orationem Moysis fratris sui a lepra mundata est. Absit autem ut ex lingua, per quam benedicimus Deum, inde maledicamus, et detrahamus proximo³. Recolamus ergo quod scriptum est, quia « Omnis detractor eradicabitur⁴. » Unde eradicabitur omnis detractor ? Sine dubio de cœtu Sanctorum. Ergo, ne et nos de Sanctorum consortio eradicemur, custodiamus a detractioe linguam nostram, et non detrahamus proximo, quem jubemur diligere, sicut nosmetipsos. Et non tantum a detractioe nos oportet cessare, sed etiam a verbis otiosis, quia Evangelium clamat : « De omni verbo otioso, quod locuti fuerint homines, reddent Deo rationem in die iudicii⁵. » Otiosus sermo est, qui nec ad illius, qui eum audit, nec ad illius qui dicit, pertinet profectum.

¹ Luc. ix, 62. — ² Psal. xxxviii, 2. — ³ Jacob. iii, 9. — ⁴ Prov. xxiv, 21, 22. — ⁵ Matth. xii, 36.

(1) Cod. male *actus*. — (2) Id. « *lepora*, et sic deinceps.

Noli ergo proferre verba, quæ risum vel cachinnum movent, sed magis quæ ad compunctionem et lacrymas et ad animarum profectum pertinent. Tuus ergo sermo sit semper sale conditus (1).

Narrat namque Historia Tripartita, Monimenonem Salienem Syriorum præsulem, atque Theodonem multorum monachorum præsidem fuisse. Ambo namque fuerunt operatores inopinabilium rerum, et divina providentia prophetiaque completi. Dicitur Theodonem eruditum Ægyptiorum, Græcorum, Latinorum studiis, et triginta annos habuisse taciturnitatem. Porro a nullo hominum visus fuit irascens, aut jurans, aut mentiens, aut vanum aliquid vel asperum (2), vel infirmum protulisse sermonem. Horum temporibus fuit etiam Elias monachus in eremo, agens annum ætatis suæ centesimum decimum. Antea tamen pene septuaginta annis solus vixit in solitudine ; usque ad hanc ætatem jejunando, multumque silendo, et viriliter conversando pervenit. Hæc miracula hortor ut frequenter legas, ut scias quam cautam te in loquendo esse oporteat. Audisti enim nunc, et, ut puto, memoriæ commendasti, quod doctissimus Theodones monachus per triginta annos tenuit taciturnitatem. Hortor igitur, ut quia nobis assidue tacere non licet, vel libet, complacet ut semper a malo detractioe sileas. Ut ergo tibi virtus taciturnitatis placeat, audi adhuc quid Zacharias de ipsa interrogatus, responderit. Dixit abbas Pastor, quod interrogavit abbas fratrem Zachariam dicens : « Quid vides ? » Et ille dixit : « Nihil melius quam tacere, pater. » Et ipse respondit : « Verum est, fili ; tacere semper oportet. » Hora autem mortis ejus sedens abbas Isidorus respexit in cœlum, et dixit : « Lætare, fili Zacharia, quia apertæ tibi sunt januæ regni cœlorum. » Vides ergo, o sanctissima Mater, quod Zachariæ pro taciturnitate, maxima virtute,

(1) Cod. male *conditum*. — (2) Id. male *visum fuit irascentem aut jurantem, aut mentientem, aut vanum aliquid, vel asperum*.